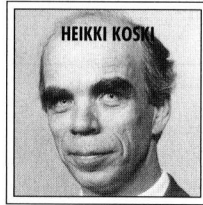

PÄIHDEHUOLTO JA MUUTTUVAT TARPEET

Työhuoneeseeni Porin kaupungintalolla tuli 1970-luvun alussa iäkäs resuusiin vaatteisiin pukeutunut mies, joka oli ainakin sillä kertaa selvin päin. Hän tuli valittamaan sosiaalilautakunnan päätöksestä. Hän oli voittanut bingoissa Leningradin matkan, mutta ei voinut lähteä matkalle niissä vaateresuissa, joita omisti. Siksi hän oli anonut sosiaalilautakunnalta vaateapua, mutta lautakunta oli hylännyt anomuksen.

Sanoin miehelle, että ymmärsin ongelman, mutta en voinut kumota lautakunnan päätöstä. Lupasin puhua sosiaalijohtajan kanssa, minkä sitten teinkin. En muista, miten asia päättyi: mahdollisesti niin, että miehelle hankittiin viranomaispäätösten ulkopuolella jostain siistit, joskin käytetyt vaatteet, ja hän pääsi matkaan. Näin ainakin jälkikäteen ajatellen olisi pitänyt menetellä.

Samassa työpaikassa tutustuin kolmisen vuosikymmentä sitten HUUHTASEN Pullaan. Hän oli ollut hyvä urheilija ja ammattimies, mutta sitten omien elämänvaiheidensa myötä alkoholisoitunut ja hankki 1960-luvulla pääasialliset tulonsa rahastamalla säännöllisin väliajoin eräät vakikohteensa. Kaupungintalo ja sen virkamiehet kuuluivat rahastettavien ryhmään.

Tässä mielessä tutustuin Pullaan heti Poriiin muutettuani. Tultuani kaupunginjohtajaksi myös Pulla tuli onnittelukäynnille. Koska kyseessä oli onnittelukäynti, hän ei suostunut ottamaan minulta rahaa, mutta kaupunginsihteerä, kaupungin lakimies ja muut lähi-

kohteet joutuivat tavanomaiseen tapaan osallistumaan yhteiskeräykseen.

Mutta sitten Pullan elämässä tapahtui käänne ja hän raitistui. Hän ei enää käynyt kaupungintalolla, emmekä oikein osanneet kaivata hänen käyntejään. Kerran joulun alla tapasin hänet kaupungilla ja hän kertoi minulle uudesta elämäntilanteestaan. Raitistuminen johtui siitä, että Pulla oli löytänyt elämänkumppanin. Käveltyämme yhdessä muuttaman korttelin verran olin eroamassa Pullasta hyvän joulun toivotuksin, kun hän kääntyi pilke silmäkulmassa puoleeni ja kysyi: ”Miten olisi sen joululahjan laita?”

Suomessa arvioidaan tällä hetkellä olevan noin 300 000 alkoholin suurkuluttajaa. Kuinka moni heistä on päihdehuollon toimenpiteiden piirissä, siitä esitetään useita toisistaan poikkeavia arvioita. Joka tapauksessa määrä on kasvanut ja ikärakenne nuorentunut, eivätkä oikein mitkään toimenpiteet näytä tähän ryhmään auttavan.

Tai ehkä sentään. HUUHTASEN Pullan ja lukuisat muutkin esimerkit osoittavat, että ainakin uskonnollinen herätys tai raju rakastuminen ovat auttaneet, ainakin tilapäisesti, pitkälle alkoholisoituneiden ihmisten ongelmaan. Mutta tämä ei onnistu kaikille, joten sosiaali- ja terveysviranomaisilla ja vapaaehtoisilla järjestöillä riittää vastakin yllin kyllin tehtävää.

Veikko Hurstin kaltaiset ihmiset, Saapasryhmien kaltaiset vapaaehtoisorganisaatiot, Pelastusarmeija sekä monet kansalaisjärjes-

töt tekevät tällä alueella todella arvokasta työtä.

Sosiaali- ja terveystoimen järjestöt ovat julkaisseet mielenkiintoisen puheenvuorokirjusen ”Kansalaisen hyvinvoinnin tulevaisuus”. Siinä Aila-Leena Matthies toteaa, että ”kansalais-toiminnassa loppuvat vapaaehtoiset voimavarat hyvin nopeasti, ellei samalla puolusteta julkisten järjestelmien säilymistä”. Matthiesin mukaan ”velkaneuvonta, nälkäjonot, pakolaiset, kriisipalvelut, työttömien toiminta tai nuorison elämänhallintaprojektit kysyvät sekä virallisen että epävirallisen sektorin osaamista”. ”Niissä ei perätä keskinäistä työnjakoa, vaan yhteistoimintakykyä”, Matthies korostaa.

Samassa kirjassa Lasse Murto pelkää, että ”sellaiset ryhmät, jotka eivät ole lainsäädännöllisesti eivätkä poliittisesti kiinnostavia, tulevat entistä huono-osaisemmiksi”. Kun-

tien taloudelliseen tilanteeseen liittyen ”sekä taloudelliseen perusturvaan että palvelujärjestelmään uhkaa nykyisellään syntyä kokonaisten marginaaliryhmien mentäviä aukkoja”.

Siinä missä Matthies haluaa siirtymistä ”uudenlaisen yhteistoiminnan aikaan”, Murto puolestaan peräänkuuluttaa ”uudenlaisen kulttuuri-ilmaston syntymistä”. Sekä yhteistyö että ilmapiiri viittaavat vahvasti kansalaisyhteiskunnan toimintaan, sellaiseen kansalaisyhteiskuntaan, jossa julkinen valta on kuitenkin yhtenä toimijana mukana. Ehkäpä sitä kautta myös päihdehuollon puolella voidaan saavuttaa myönteisiä tuloksia.

Erilaisiin paikallistason kokeiluprojekteihin, sellaisiin kuin ainakin Lahdessa on toteutettu, voi hyvin perustein asettaa suuria toiveita niin inhimillisten kuin taloudellistenkin vaikutusten kannalta.